

POSTANOWIENIE

28 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

na posiedzeniu niejawnym 28 lipca 2023 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J.H.

przeciwko M.H., R.H. i K.H.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,

na skutek skargi M.H. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego

wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z 22 stycznia 2020 r., III Ca 586/19,

1. odrzuca skargę;

**2. obciąża M.H. kosztami postępowania wywołanego
wniesieniem skargi, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi
sądowemu.**

(K.G.)

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c., do konstrukcyjnych elementów skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia należy oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości lub w części, przytoczenie podstaw skargi oraz ich uzasadnienie, wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy, wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem.

Wymagania te korespondują z charakterem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jako nadzwyczajnego środka prawnego, który nie służy uchyleniu lub zmianie prawomocnego orzeczenia, lecz inicjuje pierwszą fazę postępowania zmierzającego do realizacji odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa z tytułu wydania niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia sądu (art. 417¹ § 2 k.c. w związku z art. 77 Konstytucji RP). Muszą być one zrealizowane odrębnie i samodzielnie, każde niezależnie od pozostałych, co prowadzi do wniosku, że skarga niespełniająca któregokolwiek z nich dotknięta jest tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w reżimie właściwym dla usuwania braków formalnych (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

Skarga złożona przez M.H. od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 22 stycznia 2020 r. nie czyniła zadość wymaganiu uprawdopodobnienia, że przez wydanie zaskarżonego wyroku doszło do wyrządzenia szkody (art. 424¹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W świetle utrwalonego orzecznictwa konieczne jest w tej mierze przeprowadzenie odrębnego wyводу przekonującego, że szkoda powstała, określającego jej rozmiar i czas powstania oraz postać i związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem. Skarżący powinien przytoczyć wszelkie znane mu fakty dotyczące tych okoliczności, pozwalające na ocenę prawdopodobieństwa powstania szkody i koniecznego związku przyczynowego. Powinien także powołać dowody lub co najmniej ich surogaty, które uczynią

twierdzenie o wyrządzeniu szkody wiarygodnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16, z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006, nr 7 - 8, poz. 141, z dnia 5 października 2017 r., II CNP 20/17 i z dnia 28 listopada 2017 r., III CNP 19/17).

W okolicznościach sprawy skarżący ograniczył się do twierdzenia – zawartego we wstępnej części skargi – że skutek wydania zaskarżonego wyroku poniósł szkodę w wysokości 20 000 zł, ponieważ wartość nieruchomości gruntowej została zaniżona, a powód nabył udział, którego wartość znacznie przekracza poniesione przezeń koszty. W innej części skargi podniósł zaś, że skutek wyroku utracił $\frac{1}{2}$ swego udziału w nieruchomości będącej przedmiotem postępowania, a ponadto musi tolerować naganne zachowanie powoda, w tym dewastowanie wspólnej nieruchomości, co stanowi przyczynę dalszej szkody, skoro powód niszczy nieruchomość objętą współwłasnością, a skarżący ponosi nakłady mające na celu przywrócenie jej do stanu sprzed ingerencji powoda.

Twierdzenia te – mimo że dotyczyły faktów – nie zostały poparte żadnymi środkami dowodowymi lub środkami mogącymi uprawdopodobniać ich wiarygodność; nie wyjaśniono w nich również, z czego wynika kwota 20 000 zł mająca wskazywać wysokość szkody majątkowej. W wywodzie skarżącego pominięto ponadto, że Sąd Rejonowy, nakazując skarżącemu złożenie oświadczenia woli, zasądził jednocześnie od powoda na rzecz skarżącego i pozwanego R. H. solidarnie wynagrodzenie w kwocie 20 804, 00 zł z odsetkami za opóźnienie w związku z przeniesieniem udziału we własności nieruchomości.

W judykaturze podkreśla się, że w celu uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody nie jest wystarczające odwołanie się do szkody hipotetycznej, a nawet pewnej, ale takiej, która jeszcze nie wystąpiła; wymaganiu temu nie czyni zadość również *per se* wskazanie na zobowiązanie wynikające z prawomocnego wyroku (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 grudnia 2016 r., V CNP 61/16 i z dnia 30 maja 2023 r., I CNP 158/22). Badając, czy zostało spełnione wymaganie uprawdopodobnienia szkody wyrządzonej prawomocnym wyrokiem, Sąd Najwyższy pozostaje ponadto związany jego podstawą faktyczną (art. 398¹³ § 2 w związku z art. 424¹² k.p.c.). Wartość nieruchomości była przedmiotem dowodu z opinii biegłego i wobec jej niepodważenia przed Sądami *meriti* pozostawała ona

wiążąca w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi. Tę samą uwagę należało odnieść do ustaleń, że wzniesienie budynku nastąpiło ze środków pochodzących z majątku wspólnego małżonków, powód i jego żona partycypowali w jego budowie i każde z nich przeznaczało na budowę posiadane środki pieniężne według swoich możliwości oraz uczestniczyło w budowie w postaci osobistej pracy. Próbę podważenia tych ustaleń w kontekście uprawdopodobnienia szkody, a także uzasadnienia zarzutów skargi, należało zatem uznać za nieskuteczną.

W tym stanie rzeczy ubocznie jedynie należało zwrócić uwagę, że formułując zarzuty skargi skarżący nie powołał argumentów, które mogłyby przekonywać o tym, że naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego powołanych w podstawach skargi, jeśli miało miejsce, skutkowało wydaniem orzeczenia, którego niezgodność z prawem miałaby charakter elementarny i oczywisty. Wywody przedstawione w uzasadnieniu skargi stanowiły polemikę ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, częściowo opartą o fakty kolidujące z ustaleniami zaskarżonego wyroku lub wybiegające poza te ustalenia, właściwą środkiem odwoławczym rozpoznawanym w toku instancji. W całości pomijały one specyfikę skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, której zasadność jest warunkowana stwierdzeniem kwalifikowanych błędów w ocenie stanu prawnego, których wykazanie obciąża każdorazowo stronę skarżącą (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 września 2012 r., SK 4/11, OTK-A 2012, nr 8, poz. 97 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17, z dnia 4 stycznia 2007 r., V CNP 132/06, OSNC 2007, nr 11, poz. 174, i z dnia 13 stycznia 2017 r., III CNP 3/16).

O takim rażącym błędzie nie mogło w szczególności świadczyć odwołanie się przez Sąd Okręgowy do koncepcji zezwalającej na traktowanie w aspekcie roszczenia z art. 231 k.c. posiadacza w złej wierze – wyjątkowo – tak, jak posiadacza w dobrej wierze, skoro pogląd ten wyrażany jest również w judykaturze Sądu Najwyższego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2021 r., I CSKP 120/21 i powołane tam orzecznictwo). Ocena, czy w okolicznościach sprawy za takim rozstrzygnięciem przemawiają zasady słuszności, stanowi domenę sądów *meriti*, a ewentualny błąd w tej materii mógłby stanowić

podłoże skargi wyłącznie w przypadku rażącego nadużycia granic uznania pozostawionych sądowi *meriti*, co *in casu* nie miało miejsca.

Z tych względów, na podstawie art. 424⁶ § 3, art. 98 § 1 i 1¹ i art. 108 § 1 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[as]

(K.G.)